

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

BLEYENBURGSTRAAT 1, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. - Postgiro No 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon K 3400-10163

Juli/Augustus 1955.

4e Jaargang, Nr. 6.

I N H O U D S O P G A V E.

I. HUMANISTISCH NIEUWS.

Humanistisch Verbond

a. Verslag Zomerschool	blz. 94
b. Topkaderconferentie	" 94
c. Pamflet-kwestie met K.V.P.	" 94/95

Humanitas

a. Jubileum-brochure	" 95
b. Jaarverslag	" 95
c. Zuidelijke subsidie-perikelen	" 95
d. Nieuwe afdeling (Vlaardingen)	" 95
e. Maatschappelijk werkster in Arnhem	" 95
f. Verslag Conferentie gezinsverzorgsters	" 95/96

Humanistisch Thuisfront

Aantal subsidiërende gemeenten	" 96

Studentenvereniging op Humanistische Grondslag Verslag Zomerkamp

" 96

Humanistische Werkgemeenschap in de P.v.d.A. Opgave diverse bijeenkomsten

" 96

Stichting Bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden op Humanistische Grondslag

Jaarverslag 1954

" 96

Humanistisch Centrum Mens en Wereld

" 96/97

Werkzaamheden Emigratie-commissie

" 97

Algemene Emigratiecentrale

a. Opgave samenstelling A.E.C.

" 97

b. Waar kan de a.s. emigrant terecht?

" 97/98

Radiolezingen

" 98

Humanistische literatuur

a. Nederland

" 98

b. Internationaal

" 98/99

Internationaal Nieuws

" 99

II. VAN ALLE KANTEN.

De pamflet-kwestie in de Pers - Vrije Volk en Volkskrant

" 99/100/
101

De gespreksavond van de Plein-groep in Den Haag over het Humanisme

101

Het Vrije Volk

De gespreksavond van de Gemeenschap Den Haag over verdraagzaamheid

" 101

De Vrijdenker

" 101/102

De Nieuwe Zeister Courant over het Humanisme

" 102

Prof. van Ruler over het gevaar van de verzuiling (H.R.Ct.)

" 102/103

Dr.E. Brongersma in De Nieuwe Eeuw over het Humanisme

" 103/104

De Nieuwe Eeuw over de Zondagswet

" 104/105

De Tijd over Internationale samenwerking en Humanitas

" 105

HUMANISTISCH NIEUWS

Doordat zowat de hele humanistische beweging is ondergebracht in kampen en Conferentie-oorden, was het niet mogelijk U op tijd van de Documentatiedienst te voorzien. Als men heel erg actief is, is er geen tijd meer over voor het verzamelen van nieuws, dan belééft men het. We hebben daaron het Juli- en Augustus nummer maar samengetrokken en er het beste van proberen te maken. Troost U, in September komen de verslagen en nabeschouwingen wel los!

HUMANISTISCH VERBOND

De Zomerschool, welke werd gehouden van 25 tot 30 Juli, zit er al weer op. Ze is een succes geworden. Er waren 45 deelnemers, een groep die juist nog klein genoeg is om de intimiteit welke nodig is voor een vruchtbare gedachtenwisseling, te bewaren. Na iedere lezing werden discussiegroepen gevormd, waarin het onderwerp nog eens werd doorgenomen. Daarna verenigde de groep zich weer voor een algemene discussie met de inleider zelf.

De wijze waarop de inleiders zich van hun taak hebben gekweten was voortreffelijk. Laten wij hun namen nog even in Uw herinnering terug roepen. Het waren: Dr. B.W. Schaper over Sociale Gerechtigheid in Internationaal Verband, Mr. Dr. J. in 't Veld over De Idee der Sociale Gerechtigheid, Mr. A. Stempels over Sociale Gerechtigheid en politieke verscheidenheid en Dr. A.L. Constandse over Sociale Gerechtigheid en persoonlijke ontplooiing

De leiding berustte bij de Heer D.Th.F. d'Angremond, die op de eerste avond het onderwerp inleidde en op de laatste ochtend een samenvatting gaf.

De deelnemers zien terug op een goed bestede vacantieweek.

TOPKADERCONFERENTIE OP DE ARK

Op 17 en 18 September zal op de Ark te Nunspeet een Topkaderconferentie worden gehouden. De conferentie zal geheel in het teken staan van de Jubileum-actie. Men zal de Heer d'Angremond trachten te bewegen lid te worden van het H.V. en aan de Heer Koppenberg zal een bijdrage voor de financiële actie ontfutseld worden. Gaat dat zien!

Dr. J.P. van Praag zal spreken over het groepswerk in het Humanistisch Verbond en de Heren W. Coenders, W.C. Koppenberg en Th.W. Polet over de Jubileum-actie.

De pamflet-questie met de K.V.P. kent U nu zo langzamerhand wel, maar ten behoeve van Uw documentatie nemen wij hieronder over wat "Mens en Wereld", het orgaan van het H.V. hierover schreef.

Naar aanleiding van het nu welhaast algemeen bekende verkiezingspamflet, dat de Katholieke Volkspartij Zondag 26 Juni bij de rooms-katholieke kerken liet verspreiden, heeft het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond aan het bestuur van die partij het volgende telegram gezonden:

"Aan hoofdbestuur K.V.P.,
Hoofdbestuur Humanistisch Verbond, in vergadering bijeen
Amsterdam 25 Juni, heeft met voldoening kennis genomen van de
reactie van prof. Romme en vertrouwt op intrekking K.V.P.-pam-
flet dat verleidt tot een uitleg, die voor humanisten kwetsend
is.

Hoofdbestuur Humanistisch Verbond"

Voor hen, die niet geheel op de hoogte zijn, in het kort dit: op het bedoelde pamflet zijn de humanisten voorgesteld als de bekende drie aapjes, die "horen, zien en zwijgen" moeten uitbeelden. Aan de achterzijde van deze z.g. medaille staat de geblinddoekte Vrouwe Justitia met het onderschrift "Gelijkheid".

Het hoofdbestuur ontving van het dagelijks bestuur der K.V.P. het volgende antwoordt:

"Zeer Geacht Bestuur,
In antwoord op Uw telegram dd. 25 Juni j.l., waarin U meedeelt dat U met voldoening van de reactie van Prof. Romme in de Volkskrant op het blad voor de 0 56 van de K.V.P. heeft kennisgenomen en vertrouwt op de intrekking van dat pamflet, dat naar

naar Uw mening verleidt tot een uitleg, die voor humanisten kwetsend is, moge ik U uit naam van het Dagelijks Bestuur der K.V.P. het volgende mededelen:

Op de eerste plaats zij U bericht, dat het door U bedoelde artikel in de Volkskrant niet van de hand van Prof. Romme is, doch van de redactie van de Volkskrant. Op de tweede plaats zij U er op gewezen, dat door de weergave van het algemeen bekende symbool, waarop Uw critiek zich blijkbaar richt, wordt aangeduid, dat de invloed der humanisten in de P.v.d.A. groter is, dan anderen uit die partij kunnen of willen inzien.

Ten overvloedige zij U meegedeeld, dat het Dagelijks Bestuur der K.V.P. uiteraard bij publicaties, welke onder zijn verantwoordelijkheid vallen, nimmer kwetsing van enige volksgroep voor ogen staat.

Met hoogachting blijve ik Uw.dw.

Dr.L.A.H. Albering,
Secretaris."

Met "de reactie van Prof. Romme" is bedoeld het artikel in de Volkskrant van 24 Juni, dat is opgenomen onder onze rubriek "Van alle Kanten".

HUMANITAS.

Jubileum-brochure.

Humanitas begint langzaam maar zeker in feeststerming te raken en zich voor te bereiden op de viering van haar tienjarig bestaan op het Jubileumcongres in November a.s. In verband met dit Jubileum is het Juni-nummer van het kaderorgaan "Humanitas" uitgegeven in de vorm van een Jubileumbrochure, samengesteld door Jo Manassen. U moet die brochure beslist lezen. Denkt U niet: dat weet ik toch al lang allemaal. Bij het lezen zult U verbaasd staan, hoe gauw de feiten geschiedenis worden en hoe snel men vergeet. Weet U heus nog precies hoe de oprichting van Humanitas in haar werk is gegaan? En die geschiedenis is toch interessant genoeg om nog eens op te halen. Neen, deze brochure is geen dorre opsomming van feiten. Zij werd geschreven door iemand met een grote journalistieke ervaring en zij laat zich uitermate boeiend lezen. Behalve de geschiedenis van Humanitas geeft de brochure ook nog een pakkend relaas, in korte hoofdstukjes, van het vele werk, dat op 't ogenblik verricht wordt en van wat verricht zou kunnen worden als..... ja als dat eeuwige geldgebrek geen spaak in het wiel zou steken. En juist daarom moet U kennis nemen van deze brochure en haar in Uw omgeving verspreiden, opdat Humanitas méér bekendheid en méér leden krijgt.

Verkrijgbaar à f 0.25 bij het Centraal Bureau van Humanitas, Vondelstraat 61, giro-nummer 58 20 00.

Jaarverslag.

Het jaarverslag over 1954 van Humanitas werd gepubliceerd in het Mei-Juni nummer van haar orgaan "Van Mens tot Mens". Uit dit verslag blijkt, dat in 1954 het ledental steeg met 1279 en op 31 December 1954 8900 bedroeg.

Zuidelijke subsidieperikelen.

De Gemeenteraad van Brunssum heeft een verzoek van Humanitas om een subsidie van f 500.-- verworpen.

Nieuwe afdeling.

In Juni werd de Afdeling Vlaardingen opgericht. Secretaresse is: Mevr. J.L. de Gelder-Schop, Magnoliastraat 9-b, Vlaardingen.

Het Bestuur van de Afdeling Arnhem nam een maatschappelijk werkster in dienst, Mej. C. van Bavel, Jacob Marisstraat 53, Arnhem. Tel. 30317

Conferentie op Woudschoten.

Het Centraal Bureau van Humanitas meldt ons:

Op 25 en 26 Juni is te Zeist in "Woudschoten" het eerste contact-

weekend voor de gezinsverzorgsters, in dienst der afdelingen van Humanitas, gehouden. Het weekend werd door 54 deelneemsters bezocht. Mev. Dijkstra en Mevr. Heroma, hielden inleidingen over: de Organisatie van Humanitas en de geestelijke achtergrond van onze Vereniging. Op de laatste inleiding volgde een levendige discussie in vraag en antwoord vorm. Zowel vragen van de "zaal" aan de leiding, als vragen van de leiding aan "de zaal". Op Zondag werden elementen van de rechtspositie en vakorganisatie der gezinsverzorgster besproken, benevens de mogelijkheden met betrekking tot de stichting van een eigen gezinsverzorgsters-tijdschrift. Zondagmiddag werd de zeer instructieve film "Shyness" vertoond.

De bijeenkomst was zeer goed geslaagd. Verrassend goed, in aanmerking genomen dat het de eerste keer was en de meeste deelnemers elkaar nog niet kenden.

HUMANISTISCH THUISFRONT

De stijging van het aantal subsidiërende gemeenten houdt nog steeds aan. Thans bedraagt het aantal 164.

STUDENTENVERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Wij kregen het volgende verslag van het Zomerkamp:

Tussen 7 en 14 Juli ontmoetten S.V.H.G.-ers uit het ganse land elkaar in het Zomerkamp, dat werd gehouden bij Hezinge. Het is een prachtige streek, ver van alle toerisme, ver ook helaas van alle zwomgelegenheden. Slechts een kleine en een grote beek vermochten ons te verfrissen. De eerste zonnige week van het jaar heeft het vermoeide S.V.H.G.-kader zeer verkwikt en met weer wat kleur op de wangetjes doen terugkeren naar de studeerkamer.

De onderwerpen van discussie waren zeer uiteenlopend: van toneel, muziek en Thomas Mann tot pannekoekrecepten en horzelbestrijding.

Verlangend zien we alweer uit naar het volgende Zomerkamp!

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE P.v.d.A.

Van de zijde van de H.W.G. werd ons het volgende medegedeeld:

Bussum hield 20 Mei j.l. een goedgeslaagde bijeenkomst waar pg.

Drs. H. Brandt over het rassenvraagstuk sprak.

De inleiding stond op hoog peil en er volgde een leerzame gedachtenwisseling. Deze jonge afdeling weert zich terdege.

Dordrecht kwam 22 Juni bijeen om het Winterprogramma te bespreken - (hetgeen inmiddels is samengesteld en een keur van bijeenkomsten bevat). De opkomst der leden was uitstekend en de stemming was enthousiast.

18 September wordt de openingsbijeenkomst gehouden in het Wantijpark. Spreker is de alg. voorzitter der H.W.G., M. Reinalda. Ook leden uit omliggende plaatsen zijn van harte welkom.

Haarlem had voor 7 Juli een bijeenkomst met het Kamerlid J. de Kadt over de crematiewet op het programma staan.

In de pauze werd een kopje thee geschonken.

Hengelo is bezig met een ledenactie en men verwacht daarvan goede resultaten.

CENTRALE STICHTING BUREAUX VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIKHEDEN OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Verschenen is het jaarverslag over 1954.

Hieraan ontleen wij het volgende:

"In 1954 werden geen nieuwe Bureaux opgericht, wel werden in diverse plaatsen voorbereidende besprekingen gevoerd. In de bestaande 4 Bureaux trad duidelijk een zekere consolidatie in, gepaard met gestadige groei".

Uit het verslag blijkt, dat het totaal aantal behandelde gevallen in 1954 235 bedroeg.

HUMANISTISCH CENTRUM MENS EN WERELD.

Dit Centrum heeft een emigratie-commissie. Om U een indruk te geven

van de bemoeiingen van deze commissie laten wij het onderstaande volgen, dat is overgenomen uit een rondschrijven van de commissie aan verschillende belanghebbenden. Het rondschrijven geeft verder nog een uittreksel uit met emigranten gevoerde correspondentie. (uiteraard met hun toestemming openbaar gemaakt).

Door een oproep, in October 1953 geplaatst in de humanistische bladen "Mens en Wereld" en "Van Mens tot Mens", werd een klein aantal adressen verzameld van Nederlandse buitenkerkelijken, die naar Australië, Canada, Nieuw Zeeland en Zuid-Afrika zijn geëmigreerd. De Emigratiecommissie van het humanistisch Centrum "Mens en Wereld" heeft in Februari 1954 naar deze adressen een eerste brief gestuurd, met een kleine uiteenzetting omtrent de doelstelling van de commissie en enkele vragen naar de speciale ervaring, die de geëmigreerden als buitenkerkelijken in de verschillende landen hebben opgedaan. Van een deel der aangeschrevenen werden interessante antwoorden ontvangen. Het verzoek van de commissie om buitenkerkelijke adspirant-emigranten, die zich via de commissie tot hen zouden richten, te willen inlichten, over hun eigen ervaring, werd gaarne ingewilligd.

Het doel van de actie was:

- a. Een begin te maken met de opbouw van een net van contact-punten in de immigratielanden terwille van de buitenkerkelijke emigrant.
- b. Enkele nuttige gegevens te verzamelen omtrent de specifieke problemen, waarmee de buitenkerkelijke emigrant in zijn nieuwe Vaderland wordt geconfronteerd.

Ad a: in diverse gevallen konden inderdaad reeds adspirant-emigranten, die zich tot de commissie hebben gewend, aan correspondentieadressen worden geholpen, waardoor zij in de tijd, van voorbereiding in Nederland, schriftelijk met geëmigreerde geestverwanten in verbinding konden treden en zo gegevens uit persoonlijke ervaring konden krijgen. Van deze aldus geholpen adspirant-emigranten werd dan weer de belofte verkregen, om later op hun beurt, na hun emigratie, nieuwe adspirant-emigranten op dezelfde wijze te helpen. Het aantal contact-adressen, dat tot nu toe beschikbaar is, kan in de groeiende behoefte nog geenszins voorzien. Uitbreiding van het contactnet langs andere wegen wordt dan ook overwogen en nagestreefd.

ALGEMENE EMIGRATIECENTRALE.

Uit "Vooruitzien" het blad van de A.E.C. nemen wij, ter adstructie van onze lezers, nog maar weer eens het volgende over:

De A.E.C. bestaat uit 13 organisaties: Alg.Ned. Agrarische Bedrijfsbond, Utrecht; Bureau voor Emigratie van Gerepatrieerden uit Indonesië (B.E.G.I.), Den Haag; Herv. Emigratie Commissie Den Haag; Centr. Sociaal Werkgevers Verbond, Den Haag; Kon. Ned. Landbouw Comité, Den Haag; Kon. Ned. Middenstandsbond, Den Haag; Ned. Bond van Plattelandsvrouwen, Den Haag; Ned. Vereniging van Huisvrouwen, Den Haag; Ned. Verbond van Vakverenigingen (N.V.V.), Amsterdam; N.V.V.-Vrouwenbond, Amsterdam; Vrouwenbond van de Partij van de Arbeid, Amsterdam; Stichting Joods Maatschappelijk Werk, Amsterdam en Humanistisch Centrum "Mens en Wereld", Maarn.

De abonnementsprijs van VOORUITZIEN, veertiendaags orgaan van de Algemene Emigratie Centrale, bedraagt f 2.50 per half jaar, f 5.-- per jaar. Abonnementen kunnen worden opgegeven bij het hoofdkantoor van de A.E.C. Javastraat 96, Den Haag, Giro 45979.

WAAR KAN DE A.S. EMIGRANT TERECHT?

Op de districts- en subdistrictskantoren van de Algemene Emigratie Centrale, die hieronder staan vermeld, worden inlichtingen verschaft aan Nederlanders, die emigratieplannen hebben en weten willen, welke mogelijkheden voor hen zijn weggelegd. Bij definitieve aanmelding voor emigratie wordt door de kantoren ook de eerste administratieve arbeid ten behoeve van de a.s. emigrant verricht.

Men kan zich voor het verkrijgen van voorlichting ook met de plaatselijke commissies verstaan. Van tijd tot tijd wordt daarvan een aantal opgenomen in de rubriek "A.E.C.-Commissies staan voor U klaar".

Voor de onderstaande kantoren zijn de spreekuren gesteld op 9-12 en 2-5 uur, behalve Zaterdagmiddag.

Districtskantoor van Noord-Holland en Utrecht Plantage Badlaan 18, Amsterdam.

Districtskantoor voor Gelderland, Overijssel, Noord-Brabant en Limburg: Velperweg 52, Arnhem.

Districtskantoor voor Zuid-Holland: Javastraat 96, Den Haag.

Districtskantoor voor Groningen, Friesland en Drente: Peperstraat 35, Groningen.

Subdistrictskantoor voor Zeeland: Landbouwhuis, Grote Markt 28, Goes.

Overzicht van radiolezingen in Juli, Augustus en September.

3 Juli :	Dr. J.C. Brandt Corstius	over:	Zaak en vermaak.
4 Juli :	Mr. B.v.d. Waerden	over:	Wat doen jullie nou eigenlijk?
17 Juli :	Dr. D.H. Prins	over:	Luisteren.
18 Juli :	P.A. Pols	over:	Geestelijk werk in de Strafgestichten van het Ministerie van Justitie.
31 Juli :	Dr. J.C. Brandt Corstius	over:	"Het knechtje van Don Quichotte".
1 Aug. :	D.Th.F. d'Angremont	over:	Het bezoeken van buitenkerkelijke patiënten in ziekenhuizen en sanatoria.
9 Aug. :	J. Bijleveld	over:	Ik doe aan niets.
14 Aug. :	Dr. D.H. Prins	over:	"Denken en beleven".
15 Aug. :	H.J.J. Lips	over:	"Praten met soldaten".
28 Aug. :	Dr. J.C. Brandt Corstius	over:	"Het verboden boek".
29 Aug. :	Ing. B.J. Max	over:	Het werk voor de Hum. Stichting Socrates.
11 Sept.:	Dr. D.H. Prins		Onderwerp onbekend.
12 Sept.:	Mevr. E. Vrind-van Praag	over:	"Het werk in de bureaux voor levens- en gezinsmoeilijkheden op humanistische grondslag".
25 Sept.:	Dr. J.C. Brandt Corstius		Onderwerp onbekend.
26 Sept.:	Drs. Ph.v. Praag	over:	"Uit het dagboek van een humanistisch kinderkuis".

HUMANISTISCHE LITERATUUR.

NEDERLAND:

Het tweede nummer van jaargang 1955 van Rekenschap is verschenen.

Inhoud:

R. Merecy:	De Belgische schoolquestie.
G. Stuiveling:	Over Vrijheid en Crematie.
W.A. Braasem:	Dr. H. Neubronner van der Tuuk, Een leven van studie en strijd.
H.J. Blackham:	Hoofdzaken van het Humanisme (II).
B.W. Schaper:	Internationale kroniek.
Libbe van der Wal:	Iphigenia in Argos (1e en 2e bedrijf).

INTERNATIONAAL LITERATUUROVERZICHT.

NEWS AND NOTES

July 1955

Robert A. Harper

(Reproduced from the HUMANIST)
Can we be intelligent about marriage?

George E. O'Dell

Towards Equality.

THE MONTHLY RECORD

July 1955

" R.A. "

The Cracks in Catholicism.

W.E. Swinton, ph.D.

The Religion of Albert Einstein.

Archibald Robertson M.A.

Are Myths Useful?

THE HUMANIST

Nr. 3

Arthur E. Morgan

The Significance of Life.

Julian Huxley

Morals without Religion.

THE INDIAN RATIONALIST

June 1955

Bayard Simmons

The Rev. "Billy" and Dr. Carl.

Prabhakar Machwe

Freedom and Literature.

PROGRESSIVE WORLD

July 1955

Merril R. Holste

How Archeology is used to "Prove" the Bible.

L'ACTION LAIQUE

Juli - Aug. 1955

François Mejan

Le Cinquantenaire de la Séparation des Eglises et de l'Etat.

GEISTESFREIHEIT

Juli 1955

Heschl

Namengebung-Taufe-Lebensweihe.

E. Cadenbach

Arthur Drews zum 20sten Todestage.

INTERNATIONAAL NIEUWS

De Regionale Europeesche Conferentie van de I.H.E.U. zal dit jaar worden gehouden in Antwerpen, van 27 tot 31 Augustus. De onderwerpen welke zullen worden behandeld zijn:

Philosophy, Personal Life, Social Life and Organisation.

Na deze Conferentie zal het uitvoerend Comité van de I.H.E.U. vergaderen waarbij o.m. de agenda zal worden samengesteld voor het tweede Internationale Congres, volgend jaar in Londen.

De bekende radioredevoeringen van Mrs. Knight, voor de B.B.C. waarover zoveel te doen is geweest, zijn thans in Engeland uitgegeven bij Dennis Dobson Ltd. onder de titel: Morals without Religion and other essays. Twee hoofdstukken van het boekje heten resp. The background and the Reaction. (Prijs 6 Sh.).

De B.B.C. zal waarschijnlijk in het Home Service programma 2 discussies uitzenden tussen Christenen en Humanisten, één over "God" en één over "Christus". In de eerste zullen Prof. A.G.N. Flew en H.J. Blackham spreken voor de Humanisten en in de tweede Hector Hawton. (Van H.J. Blackham zijn in de laatste 2 nummers van Rekenschap artikelen opgenomen).

VAN ALLE KANTEN.

Verslagen en reportages.

Van de Zomerschool verschenen verslagen in Het Parool, Utrechts Nieuwsblad, Nieuw Utrechts Dagblad en Haags Dagblad.

Het Vrije Volk van 4 Juli 1955 wijdde een bespreking aan het rapport over Sociale Gerechtigheid, waarin echter werd volstaan met de weergave van de inhoud van het rapport.

Het Vrije Volk van 17 Juni 1955 gaf in zijn rubriek Geestelijk Leven in het kort de inhoud weer van het Artikel van Dr.H. Bonger in "Mens en Wereld" over de lauwheid.

DE PAMFLET-QUESTIE IN DE PERS.

Wij nemen hieronder in zijn geheel over het artikel in de Volkskrant van 24 Juni 1955 over het pamflet van de K.V.P. "0.56".

24 Juni 1955.

T E N G E L E I D E .

NIET GELUKKIG.

De grootste politieke partij van het land doet de komende Zondagen in een grootscheepse campagne een beroep op de katholieken om de propaganda-kas de zilveren bodem te geven die ze - een jaar voor de verkiezingen - behoeft. De bekende heer Bergers die keer op keer, van achter de KRO-microfoon vandaan, tonnen weet bijeen te garen voor prachtige katholieke objecten, heeft één van zijn vindingrijke stuntjes geborgen in een verkiezings-pamfletje, dat Zondag in twee miljoen exemplaren op de kerkpleinen van ons land zal worden verspreid. Elf van de kerkgangers die dit pamflet zorgvuldig bewaren, ontvangen - als het geheim via de radio wordt onthuld - duizend gulden ieder. Dat krantje is met de beste bedoelingen - onder de uiteindelijke verantwoordelijkheid van de K.V.P. - gemaakt door goedwillende vrienden van de Katholieke Volkspartij.

De katholieke pers heeft geen krokodillen-tranen van het VRIJE VOLK nodig om te constateren dat tekst en tekeningen van dit ouderwets aandoend pamfletje in details verre van gelukkig zijn. Het gaat naar onze mening niet aan om in onze dagen de humanisten te doodverven als drie aapjes; nog te suggereren dat de Nederlandse bisschoppen geen vrijheid van meningsuiting zouden hebben; noch dat een victorie van de P.v.d.A.-haan de brand zou steken in het katholieke onderwijs, de charitas en de pers. Achteraf dan te verwijzen, zoals sommigen wel doen, naar de Notenkraker-platen van veertig jaar her ("die toch óók niet mis waren") geeft geen pas in een tijd dat de sociaal-democratie bijna dagelijks om kerstening smeekt. Neen, ook wij zijn niet vergeten de baarlijke nonsens in socialistische partij-pers naar aanleiding van het Mandement, nóch de gretigheid waarmee dagelijks het land wordt afgezocht naar wat men ziet als specifiek katholieke schandaaltjes. Maar dat zijn geen vrijbrieven om het nu zelf ook maar niet zo nauw te nemen met stuntelige grapjes over een partij waar men tenslotte al een decade mee samenwerkt.

Politieke propaganda moet - evenals de politieke prent - vereenvoudigen. Ze ziet in zwart en wit wat vaak tal van grijze nuances bevat, zegt met 'n hele leus vaak 'n halve waarheid. De kunst van de politieke propaganda is een vak, zeker zo veelzijdig als de politiek zelve. Keer op keer hebben we in het verleden betoogd dat de Katholieke Volkspartij haar opdrachten in handen moet leggen van kunstenaars van het woord en de tekenstift die politiek begrip bezitten. Aan dat verzoek is voldaan. De deskundigen zijn aangetrokken. Het is juist om die deskundigen straks technisch wat ruimer armslag te geven dat deze 0 '56 stunt is opgezet. Nu is het alleen maar zo jammer dat zij nu net niet geraadpleegd zijn bij het ontwerp van dit pamflet. En dat is dan tegelijkertijd 't hoop gevend lichtpunt: zo iets zal zich niet zo gauw kunnen herhalen. Dit lesje komt nog net op tijd om duidelijk te maken dat de propaganda-commissie in het komend jaar heel wat werk, ook in preventieve zin, wacht. Misschien blijkt er uit dat die commissie niet alleen recht heeft om gehoord te worden, maar ook behoefte heeft aan volmachten om te mogen schrappen wat zij, in haar artistieke deskundigheid ongelukkig acht. De grote som die Zondag over een week zonder enige twijfel - ook ondanks het pamflet - ter harer beschikking zal komen, zullen die leden dan doelmatiger kunnen besteden voor het grote ideaal: de politieke eenheid der katholieken, die immers hun kracht is.

En wat het gejammer van het partij-orgaan **HET VRIJE VOLK** betreft, dat tegen beter weten in altijd zo graag van de K.V.P.-bladen spreekt, moge men bedenken dat het verschil tussen Het Vrije Volk en de katholieke dagbladen dit is, dat in de socialistische kolommen een fingerwijzing op eigen feilen als deze tot de onmogelijkheden behoort. Want als er één ding waar is in het 0'56 pamflet dan is het de constatering, dat er in Het Vrije Volk niets verschijnt wat de Partij van de Arbeid niet wenst.

Het Vrije Volk van 23 Juni 1955 heeft een fel artikel tegen het pamflet. Dit artikel is uiteraard voornamelijk gericht tegen de aanvallen van het pamflet op de P.v.d.A. De passage over hetgeen het pamflet over de Humanisten opmerkt en de conclusie van het artikel van Het Vrije Volk nemen wij hierbij over.

De humanisten worden als drie apen voorgesteld. Deze grofheid is niet

waar meneer van Doorn, eigenlijk een grove belediging van een volksgroep. Dat de gelijkheid voor de wet, die de P.v.d.A. voorstaat, alleen iets humanistisch zou zijn is, gelukkig voor Nederland, geheel onwaar.

TWEE WEGEN.

Als man van eer resten de heer van Doorn na deze blamage nog maar twee wegen.

Hij kan zijn functie ter beschikking stellen, omdat hij niet meer de man is om oplichters, bedriegers en lasteraars te vervolgen.

Hij kan ook alsnog in het openbaar verklaren, dat hij dit pamflet ernstig betreurt, en in zijn geheel zal laten herroepen.

Wij wachten af.

ONTMOETINGEN TUSSEN HUMANISTEN EN ANDERSDENKENDEN.

Wij drukken hieronder voor U af een artikel uit het Vrije Volk van 5 Juli 1955 over een gespreksavond op initiatief van de Katholieke Plein-groep in Den Haag, gehouden.

De katholieke groep "Plein 1955" heeft Maandagavond twee katholieken en een humanist aan het woord gelaten over de verhouding tussen de katholiek en de humanist. En het bovenzaaltje van de Continental Bodega aan het Plein bleek te klein om de belangstelling voor dat dispuut op te vangen.

Mr.Dr.J. in 't Veld was de humanist van het drietal, Dr. E. Brongersma en de Heer Fons Hermans waren de katholieke gesprekgenoten. De laatste twee waren het echter in een aantal opzichten in het geheel niet met elkaar eens, hetgeen de ingewijden uit een polemiek al bekend was.

Dr. Brongersma is bereid zich veel meer open te stellen voor de mens die humanistisch denkt en leeft, dan F. Hermans. Deze laatste verzekerde weliswaar van mening te zijn, dat men een andersdenkende met eerbied voor diens opvattingen dient te bezien, maar daarnaast bleek hij onwankelbaar in de overtuiging dat een broederlijke bejegening van de katholiek als katholiek en de humanist als humanist nauwelijks wenselijk is - hoezeer dat dan in het menselijk vlak wel zou kunnen. De humanist In 't Veld haakte in op het verschil in inzicht van de twee katholieken, maar had vooral op Hermans' argumenten wel iets te zeggen.

"Hermans vraagt, wat de humanist als eis of in overeenstemming met gerechtigheid of naastenliefde beschouwt. Ik zou zeggen, dat de christelijke kerk meestal achteraan is gekomen als het om menselijke gerechtigheid ging. Voor mij is rechtsbesef kosmisch, niet afgewogen tegen die persoonlijke God, die men naar zijn smaak nog te veel menselijke eigenschappen geeft".

Mr.Dr.J. in 't Veld maakte verder onder meer de opmerking, dat het humanisme zich voor een teveel aan rationalisme dient te hoeden, en dat de kerk een open oog moet hebben voor verstarring.

De vorige maal vertelden wij U al, dat in Den Haag een gespreksavond heeft plaats gehad tussen Dr.O. Noordenbos (Hum.), Ds. Popma (Geref.) en Pater Jelsma. Deze avond werd georganiseerd op initiatief van het Humanistisch Verbond.

De Vrijdenker van 2 Juli 1955 schrijft in een hoofdartikel, getiteld: Twee tegen één. Over deze gespreksavond nog het volgende:

Op de laatste dag van Mei, één van de zeer weinige zomeravonden van dit jaar, bevonden we ons in de aula van het Haagse Gemeentemuseum, waar een openbaar gesprek plaats vond over verdraagzaamheid. De bijeenkomst was georganiseerd door de plaatselijke gemeenschap van het Humanistisch Verbond en de deelnemers waren Pater Jelsma, Ds. Popma en Dr. Noordenbos.

Merkwaardig genoeg bleken de katholiek, de confessionele protestant en de vrijdenker het over die verdraagzaamheid wonderwel eens te zijn. Ook over de grenzen van die verdraagzaamheid liepen de meningen niet uiteen. Die grenzen lagen daar waar de onverdraagzaamheid begint. Tegenover de onverdraagzaamheid mag men niet verdraagzaam wezen, want verdraagzaamheid is iets geheel anders dan geestelijke overschilligheid.

Toen de drie gesprekspartners op deze wijze hun opvatting over verdraagzaamheid hadden uitgesproken, leek het er op of er verder niets meer te bespreken viel. Echter een opmerking van Dr. Noordenbos vormde een punt van verdere bespreking. Noordenbos had n.l. gezegd dat het aanvaarden van een waarheid in absolute zin, gemakkelijker tot onverdraagzaamheid leidt. Mensen voor wie de waarheid zoiets als een plechtanker is, waarvan het gemis hen stuurloos doet zijn, komen eerder tot onverdraagzaamheid dan anderen.

Pater Jelsma, die het eerst dit punt in discussie bracht, was op het antwoord van Dr. Noordenbos, dat Spanje hier het schoolvoorbeeld kon wezen, wel geneigd toe te geven dat aan een waarheid die voortspruit uit het geloof aan een openbaring, gevaren van onverdraagzaamheid verbonden zijn, vooral zoals bij de katholieken, de kerkelijke hiërarchie ook een rol speelt. Persoonlijk zag hij dit echter als een fout.

Ds. Popma meende, dat het gevaar van onverdraagzaamheid overal aanwezig is waar men uit overtuiging leeft. Ook in de vroegere liberale periode was men onverdraagzaam tegenover het confessionele volksdeel, in de schoolstrijd. Op bijbelse gronden wees hij echter de onverdraagzaamheid af. Geestelijke strijd behoort slechts met geestelijke middelen gevoerd te worden.

Het was op dit moment van de discussie, dat wij de indruk kregen hoe hier een gesprek was georganiseerd tussen representanten van drie verschillende levensopvattingen, waarvan de praktijk echter het verschijnsel opleverde, dat het er twee waren en dat het een gesprek was van twee tegen één. In de kritieke fasen bevonden de twee confessionelen zich tegenover de niet-confessionele.

ANDERSDENKENDEN OVER HET HUMANISME.

De Nieuwe Zeister Courant van 29 Juni 1955 schrijft in de rubriek "Van Mens tot Mens" onder het hoofdje "Het Humanisme als reddende kracht".

Natuurlijk ligt het niet in mijn voornemen, hier te polemiseren.

Het ligt evenmin in mijn voornemen, hier het streven van klassieke en moderne humanisten te bagatelliseren. Het humanisme telde steeds onder zijn aanhangers grote figuren, wier streven er op gericht was, tot zegen der menselijke samenleving werkzaam te zijn.

Maar hoe men de zaak ook keert of wendt, in wezen draaide en draait het in het humanisme steeds om de kernvraag: hoe kunnen wij het menselijke in de mens tot hogere ontwikkeling brengen?

Op zichzelf een buitengewoon belangrijke vraag, waarvoor in de christelijke levens- en wereldbeschouwing evenzeer plaats is.

Het is hier echter niet "slechts" een kwestie van accent, maar bovenal een kwestie van uitgangspunt.

Het humanisme, als reddende kracht. Alle pogingen, onszelf te verlossen, zijn tot volkomen mislukking gedoemd.

Ik zeg dit niet. De bijbel zegt het en de geschiedenis der mensheid leert, dat alle ontwikkeling, die alleen op het aardse gericht is, tenslotte in een hopeloze verwarring eindigt.

Niemand is in staat, het leven der lusten te beteugelen, de afgunst te bezweren, de dikwijls verderfelijke invloed van aanzien, eer en geld te niet te doen.

Het humanisme staat daar machteloos tegenover. Het kan de verkeerde weg niet afsluiten, noch redding brengen.

Het is slechts één woord, dat hier van beslissende betekenis is en redding brengt, het woord: wedergeboorte.

Ik geloof niet, dat humanisten begrijpen, noch kunnen begrijpen.

Ik begrijp het alleen, wanneer ik Christus in geloof omhels, als alles overtreffende genadegift aanvaardt.

Niet het humanisme als reddende kracht, maar wedergeboorte!

PROF. VAN RULER: VERZUILING GEVAAR VOOR ONZE CULTUUR.

Onder deze kop publiceert de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 1 Juli 1955 een verslag van de landdag van de Protestantse Unie, waar Prof. van Ruler het woord voerde. Wij nemen het verslag hier voor U over.

In het theehuis Uddelermeer heeft de Protestantse Unie Woensdag onder grote belangstelling een landdag gehouden, waarop o.m. Prof. Dr. A. van Ruler, hoogleraar aan de universiteit te Utrecht, het woord heeft gevoerd over: Samenwonen als volk in verscheidenheid. Prof. van Ruler begon zijn referaat met op te merken, dat in ons land niet alleen moet worden gesproken van een

verscheidenheid in het volksleven in sociaal en politiek opzicht, doch ook van diepgaande theologische en religieuze verschillen. Daarbij moet niet alleen genoemd worden de kloof tussen Reformatie en Rome, doch eveneens met het humanisme, zoals dat zich manifesteert in het Humanistische Verbond.

Samenwerken als volk is niet hetzelfde als noodgedwongen in hetzelfde schuitje varen. Samenwonen wil zeggen: geordend met elkaar omgaan, elkaar tegemoet komen en samenwerken. Wij moeten voor verzuiling waken, want tenslotte gaat het om één Nederlandse cultuur. De broederschap der mensen moet niet humanistisch worden geïnterpreteerd, doch in het licht van de bijbelse toekomstverwachting. Christus is de ware bron van de menselijke eenheid. Het is moeilijk om het Nederlandse volk een te maken, en daarom zal men moeten beginnen bij de overheid, die naar Gods woord dient te handelen, evt. met verwaarlozing van de stemmen uit het volk, die anders willen.

De vergadering heeft voorts in principe besloten tot een hechtere organisatie in de Prot. Unie te komen, hoewel het niet de bedoeling is om als organisatie aan de verkiezingen deel te nemen.

EEN BLAD WAARMEE TE PRATEN VALT.

De Nieuwe Eeuw onderscheidt van vele andere Katholieke bladen door de waardige toon van haar polemiek en de eerlijke bereidheid het Humanisme te begrijpen. Natuurlijk lukt dit laatste niet altijd, maar dat is niet verwonderlijk, wanneer men bedenkt, dat Humanisme en Katholocisme twee zeer verschillende geestelijke werelden zijn. Ook wij hebben wel eens moeite die Katholieke wereld te verstaan. Een voorbeeld van een voortreffelijk artikel dat niettemin blijk geeft van een misvatting omtrent het Humanisme, is: "De Atoombom en wat dan nog", van Dr. E. Brongersma, in de Nieuwe Eeuw van 2 Juli 1955. Humanisten, probeert Uw krachten hier eens op. Een uitstekend artikel om op een gespreksavond of studie-club eens onder de loupe te nemen.

Het is te lang om in zijn geheel over te nemen. Wij nemen hier een gedeelte op, dat naar onze mening de quintessence bevat.

"De atoombom? En wat dan nog?" denk ik. Wij maken er ons druk over, omdat wij menen dat ons eigen bestaan ermee is gemoeid. Maar wat betekent dit voor het leven? Laten de slachtoffers dan niet bij duizenden vallen, maar bij miljoenen of honderden miljoen; laten de pijnen heviger en de verwondingen afschuwelijker, laat het lijden langer zijn: het leven gaat door. Ergens bloeit ook daarna het leven weer op, in een of andere vorm, hoe barbaars en primitief misschien, want het leven is onverwoestbaar. Het Leven zegeviert altijd, omdat het zich om het enkele leven nooit bekommert.

Dit is een waarheid die, op zichzelf genomen, niets verheffends of verblijdends in zich heeft en enkel cynisch sterven kan. Mijn humanistische vriend mag mij niet bewonderenswaardige volharding blijven spreken over zijn eerbied voor de menselijke waardigheid en zijn bevordering van de levensontplooiing, als hij mij daarnaast opwekt mij een wereldbeeld te vormen, dat de toets der rede kan doorstaan dan kan ik hem slechts antwoorden, dat zijn eerbied voor de mens de toets der natuurlijke rede niet kan doorstaan. De gehele wereld om ons heen preekt uitsluitend, dat er geen enkele grond is voor eerbiediging van de enkele mens in welk opzicht ook, en dat het leven voortgaat over lijken. De pakkendste scène uit Graham Greene's film *The Third Man* is ongetwijfeld het tweegesprek op het grote rad. Als Harry Lime vanuit die duizelingwekkende hoogte zijn vriend wijst op de mensen daar beneden, die zich nog slechts als stipjes aan hen vertonen en hem vraagt, of de wereld er nu iets minder op wordt, wanneer een van die stipjes plotseling voorgoed ophoudt te bewegen, dan beseffen we dat alle natuurlijke redelijkheid Harry Lime gelijk moet geven. Elke seconde gaat er ergens ter wereld een mens dood, en er verandert niets. Er verandert niets; het geeft niets; het leven gaat door.

Harry Lime, de schurk die tientallen kinderen een afschuwelijke dood laat sterven met zijn vervalste penicilline, om er zelf rijk aan te worden, heeft ongetwijfeld gelijk en de mensenlievende humanist ongelijk. Tenzij....

Tenzij het laatste woord hier niet is aan de natuurlijke rede, en er een bovennatuurlijke grond is om aan elk mensenleven, zelfs het geringste en weerszinwekkendste, een oneindige betekenis toe te kennen. Tenzij er een God is, die van ons houdt.

De oprechte humanist betreft, althans bewust, deze God niet in zijn beschouwingen. Desondanks wordt hij geen Harry Lime, geen cynisch genotsmens, geen wrede machtswellusting, maar een man die volhardend streeft naar het goede. Hij neemt het loon voor zijn streven in dit leven zelf te vinden; hij kent geen beloften van eeuwigheid. Toch houdt hij vol. Hij heeft recht, niet

alleen op de achting, doch ook op de bewondering van de christen.

De bewondering is nog geen verwondering. De christen weet dat de stage drang naar het goede een godsgave is en alle kenmerken daarvan draagt ook in hem, die Gods naam niet belijdt.

De bewondering is verder niet wederkerig. De humanist, die "uit zichzelf" en "zonder hoop op hemels loon" goed doet, kijkt een tikje of zelfs een tik neer op de armzalige, onzelfstandige christen, die het niet kan stellen zonder de hulp van een Voorzienigheid, de troost van een beschermende Vader en de premie van een wissel op de eeuwigheid. Het maakt het alles zo veel gemakkelijker, meent hij. En daarin heeft hij gelijk, zolang hij (evenals zo menig braaf christen) zich God nog voorstelt als een soort Sinterklaas, die Pietje een stuk marsepijn en Jantje een roe geeft, en zolang hij God niet kent als het ondoorgrondelijke Mysterie, dat elke daad tot een wild avontuur en het gehele leven tot een opwindende ontdekkingsreis maakt.

Wij denken altijd, dat een ander het lichter heeft dan wij. De christen meent, dat hij er vrolijk op los zou kunnen leven als er maar geen God en gebod bestond, en hij verdenkt er de humanist van, dus maar te doen waar hij zin in heeft. De humanist meent, dat het gemakkelijk is braaf te zijn met het lokaas van een hemelse zaligheid voor ogen. Sartre vertelt ons, hoe oneindig zwaar het leven is, als noch de goede God, noch de duivel bestaat. Graham Green laat ons zien, hoe geteisterd de gelovige mens wordt door het besef van Gods macht en nabijheid. Voor de humanist kan in ieder geval het leven een zaak zijn, die voortglijdt in de effen bedding der redelijkheid. Voor de christen is het voortdurend geschokt en doordaverd door de ene paradox na de andere, want de nabijheid van het mysterie doet alles verkeren in schijnbare tegenstrijdigheden, in schijnbare redeloosheid.

Geen tegenstrijdigheid is er intussen, die ons zo kan vervullen als die tussen de oneindige waarde van een mensenleven en de acheloosheid waarmee het leven voortschrijdt over een doodsbed, alsof hier iets waardeloos werd afgelegd.

Nog zo'n plezierig stuk vonden wij in "De Nieuwe Eeuw" van 9 Juli, onder de titel ONGELIJKE MONNIKEN EN DITO KAPPEN.

Hieruit namen wij het volgende voor U over. (Het artikel handelt over de Zondagswet).

Wij hebben het er al vaker over gehad, maar het blijft een punt, dat telkens en telkens weer de aandacht vraagt: hoe moet in een land met een gemengde bevolking zoals het onze de houding van de katholiek zijn tegenover de niet-katholieken en in het bijzonder tegenover de geheel buiten-kerkelijken? Wij hebben onze opvattingen, die wij eenvoudigweg niet kunnen loslaten en ook niet willen loslaten, omdat wij zonder die opvattingen, welke voortkomen uit een geloof, onszelf niet meer zouden zijn. Dat is één gegeven. Het andere gegeven is echter, dat anderen die opvattingen niets zeggen.

Een geheel andere kwestie is echter, dat wat voor de katholiek in een andere orde ligt, daarom nog niet voor de buitenkerkelijke ook in een andere orde behoeft te liggen. De buitenkerkelijke kan zijn Zondagbesteding net zo ernstig nemen als wij onze Zondagsviering. Wij kunnen daar dan tegen aan blijven praten met onze stelling, dat de man het niet bij het rechte eind heeft, maar hij zal vanuit zijn visie precies hetzelfde zeggen.

Daarom scheiden bij het einde van Prof. Romme's artikel zijn en onze wegen.

Als hij zegt, dat de zaak toch echt wel in orde is en dat aan de buitenkerkelijken werkelijk niet tekort wordt gedaan, dan moeten wij opmerken, dat hij dit nu wel zo kan zien, maar dat daarmee de andere partij nog geenszins overtuigd behoeft te zijn. Wij vrezen dat men in katholieke kring met dit soort beschouwingen bezig is zich zand in de ogen te strooien. Beter zou ons liggen de stelling: dit is onze opvatting over de Zondagsviering; wanneer de buitenkerkelijke zich hierdoor tekort voelt gedaan, dan spijt ons dit ernstig, maar wij kunnen nu eenmaal niet anders.

Het komt ons voor, dat men met een dergelijke eerlijke uitspraak meer respect zou verwerven dan met een redenering, welke tot de gekunstelde slotsom komt, dat de buitenkerkelijken toch waarlijk niet te klagen hebben, terwijl zij in feite - zie Het Parool - zich wel degelijk beklagen.

Het zal de lezer duidelijk zijn, dat het ons evenzo gaat om de Zondagswet dan om het algemener aspect van de wijze van reageren in katholieke kring. Het euvel van de oude apologie, die vaak de indruk wekte, dat met bewijzen alleen de zaak geheel rond was te krijgen, zet zich nog voort op tal van levensterreinen. Wij redeneren en redeneren en menen dan, dat anderen daarvoor wel moeten capituleren. Zij capituleren niet. Dat is één. Maar punt twee is erger: uitgeredeneerd menen we, dat we er zijn, terwijl de moeilijkheden dan eerst recht beginnen.

Een minder prettig en van meer wanbegrip getuigend geluid liet de Tijd van 1 Augustus horen, in een artikel over internationale samenwerking, naar aanleiding van het congres te Nijmegen van de Pax. Christi beweging.

Na een opsomming te hebben gegeven van wat door de Verenigde Naties en de daaruit voortvloeiende organen wordt gedaan, vervolgt het blad:

Dit alles steunt op de democratische overtuiging, dat niemand gebrek aan bestaansmiddelen mag hebben. Weliswaar is de mens verplicht om te werken en zo in zijn onderhoud en ontwikkeling te voorzien, maar wanneer hij om een of andere reden daartoe niet in staat is, heeft hij recht op hulp. De wereldwijde samenwerking echter, die deze hulp organiseert en geeft, die streeft naar het vermijden van oorlog en het bewerkstelligen van politieke eenheid is ideologisch op een puur humanitaire basis gebouwd. Twijfel aan het duurzame en dwingende karakter van een dergelijk beginsel is alleszins gewettigd. En wat te zeggen van de atheïstische en positivistische geest, die de eerste directeur van UNESCO, J. Huxley, op het program der "basic education" heeft gedrukt? Gaat de World Health Organisation niet gebukt onder de propaganda voor humanisme en geboortebeperving, waarvoor dr. Abrah.Chrisholm verantwoordelijk is? Dit zijn maar enkele grepen uit de vele voorbeelden, die aantonen, dat het goede, met de ene hand gegeven, in talrijke gevallen geneutraliseerd en zelfs bedorven wordt door wat de andere daaraan toevoegt.

=====